

Lužice

Lidová kultura

Oděv

Lidový oděv

- Tradiční oděv – *drasta* – nosí ženy ještě ve 20. stol, muži ho odložili v 19. stol.
- Náboženské vyznání a hospodářské poměry země vedly k vytvoření 4 výrazných krojových regionů Lužice.
- Svým charakterem se lišil oděv pracovní od svátečního a obřadního (nevěsta, družičky, kmotry).

Obr. 22. Uprostřed Dolnolužičanka z Popoje v obvyklém kroji svátečním, v zadu dvě katol. družičky hornoluž., v předu dívka v bývalém kroji evang. družičky z okolí Budyšína.

Kroj katolických Srbů

- Okolí Budyšina a Kamence, cisterciáckého kláštera Mariina hvězda (Marienstern, zal. 1248).
Charakteristické obce Wotrow (slovanské hradiště), Chrósčice (největší katolická vesnice), Pančice, Kukow.
- Bohatá zemědělská oblast v blízkosti velkých měst (Budyšín a Drážďany) – nejvíce městských vlivů, dlouhé tmavé sukně, černé živůtky a delší kabátky z tmavých materiálů. Výrazná úprava hlavy u svatebního kroje – *borta*, u mladých dívek čepec s vyšívanou mašlí, šperky tvořené závěsy s mincí, šňůry perel.

Obersorbische Hochzeit in Radibor

(Foto: Institut für Sorbische Volksforschung in Bautzen)

Wojerecký kraj

- Wojerecy (Hoyerswerda) - protestantský kraj, chudá oblast, dnes uhelná pánev, chemický kombinát (Schwarzepumpe).
- Charakteristické domácí materiály (předlo se až do pol. 20. stol.), výšivka - bílá výšivka na zástěrách, barevná na šátku na krk a čepičku. Korálkové ozdoby na prsou nebo na čepci (nevěsta, družičky).

Obr. 23. Družičky («družki») z okolí Wojerec v pruské
Horní Lužici.

Slepjanský kroj

- Okolí Slepá (Schleife), západně od Mužakova, chudá oblast s borovicovými lesy a vřesovišti (Heide), zaměstnání obyvatel mimo zemědělství (práce v lese, sklářství).
- V oděvu uplatnění modrotisku, vrapení (plisování sukní, starší úprava než škrobení), háčkované čepečky pro družičky a nevěsty, barevné nebo modré se smyčkami pod bradou.
- Velký bílý šátek, plachta z hrubého plátna nošená pod paží – *podpažk*. Kroj celkově barevnější než u katolíků.

Kroj ze Slepá (Horní Lužice)

Obr. 24. Nevěsta a ženich ze Slepého v pruské H. Lužici.

Obr. 25. Dívka z Wuskidže v pruské Horní Lužici ve svátečním kroji.

Rowno, muzeum Hanso Nepila, 2011

Dolnolužický kroj

- Oblast Chotěbuze (Cottbus) a tzv. Blót (Blata) v povodí řeky Sprévy (Lědy a Lubnów).
- Dnes turistická atrakce - ženy v krojích vozí na lodkách turisty po kanálech řeky Sprévy.
- Kroj poplatný módním vlivům, zejména v úpravě hlavy – velké naškrobené šátky nošené na podložkách, složitě vázané s křídly – *lapa*. Dále široké škrobené límce talířového tvaru. Krátké sukně se stuhovými nášivkami.

1 2 3 4 5 6 7 8

Ryc. 29. Dawne stroje dolnołużyckie. Skiarboszc pow. Chociebuż. 1. Panna młoda. 2. Dziewczyna w samodziale. 3—6. Dawne stroje świąteczne. 7. Panna młoda w stroju z przed stu lat. 8. Stroje z przed 30 lat.

Ryc. 30. Stroje dziewcząt na obszarze Błot. Bórkowy, St. Niwa, Długie, Tornów.

Ilustracja słowiańska.

SPREEWALD

Obřadní oděv

- U ženského lužického kroje se setkáváme také se starobyrou součástí - u obřadního smutečního kroje (*žalowańska drastwa*). Bílá barva jako barva smutku.
- Bílé plachty původně kryjící celou postavu, např. u slepjanského kroje. Redukcí vzniká - *podgubnik* - menší plachta kryjící jen hlavu a ramena, např. u katolíků na horní Lužici.
- Vývojově nejmladší jsou – bílé čepečky nebo jen bílá páska přes čelo (Wojerecy) - 1 páska = polosmutek, 2 pásy = hluboký smutek.

Smuteční kroj z Horní a Dolní Lužice

Ryc. 32. Dolnołužyczanka
w płachcie żałobnej.

Obr. 28. Úplný a poloviční smutek v Klättném
(prus. Horní Lužice).

Literatura

- Adolf Černý: *Lužice a Lužičtí Srbové*. Praha 1911.
- Adam Fischer: *Etnografija Slowianska II. Lužyczanie*. Lvov - Varšava 1932.
- Paul Nedo - Wolf Lücking: *Die Lausitz. Sorbische Trachten*. Berlin 1956.